

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ „УГОВОР О
ОСИГУРАЊУ ЖИВОТА“ КАНДИДАТА ДАНИЈЕЛЕ ГЛУШАЦ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовео комисију: 6.7.2023. године, 27. седница Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Новом Саду.		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1. др Сандра Фишер Шобот	ванредни професор	Привредноправна, 16.10.2018.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Правни факултет Универзитета у Новом Саду	Председник комисије	функција у комисији
установа у којој је запослен-а		
2. др Владимир Марјански	редовни професор	Привредноправна, 24.6.2021.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Правни факултет Универзитета у Новом Саду	Члан и ментор	функција у комисији
установа у којој је запослен-а		
3. др Страхиња Миљковић	ванредни професор	Привредноправна, 28.6.2019.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици	Члан	функција у комисији
установа у којој је запослен-а		
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ		
1. Име, име једног родитеља, презиме:		
Данијела, Милан, Глушац		

2. Датум рођења, општина, држава:

28.6.1988. године, Загреб, Република Хрватска

3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив:

Универзитет у Новом Саду, Правни факултет у Новом Саду, мастер академске студије, мастер правник.

4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија:

2012/2013 школска година, Докторске академске студије Јавно право

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„Уговор о осигурању живота“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикона и сл.

Докторска дисертација има 294 стране од чега 243 стране чини текст докторске дисертације који је подељен у дванаест главних поглавља (глава). Кандидаткиња се у докторској дисертацији позива на 395 референци од којих су 240 теоријски извори, 41 извор са интернета, 85 правни прописи и 29 извори из судске праксе. Дисертација не садржи слике, схеме, графиконе и сл.

Кратак садржај дисертације:

Докторску дисертацију чине следећи делови: Увод; Развој осигурања живота; Извори права уговора о осигурања живота; Појам, особине и разграничење уговора о осигурању живота у односу на друге уговоре; Битни елементи уговора о осигурању живота; Закључивање уговора о осигурању живота и полиса осигурања; Субјекти правног односа који се успоставља уговором о осигурању живота; Врсте уговора о осигурања живота; Уговор о осигурању живота у корист трећег лица; Обавезе уговорних страна код уговора о осигурању живота; Рокови застарелости код уговора о осигурању живота; Трајање и престанак дејстава уговора о осигурању живота; Кратак преглед превара у осигурању живота и Закључак. Уводу претходи Образац 5а Универзитета у Новом Саду на српском и енглеском језику, као и сажети на српском и енглеском језику. На крају рада наведена је коришћена литература, као и образац План третмана података.

Увод (странице 23-27)

У овом делу одређен је предмет истраживања, наведене су полазне основе теме, те

околности које говоре у прилог њеног значаја. Изложени су разлози због којих је уговор о осигурању живота оправдан предмет научне опсервације, као и у чему се састоји допринос истраживања. Осим тога, у оквиру уводног дела описују се и структура рада, циљеви и научна и друштвена оправданост истраживања. У уводном делу кандидаткиња наводи и методе којима се служила у писању дисертације.

Глава I – Развој осигурања живота (странице 28-41)

Прва глава је посвећена развоју осигурања живота. Разумевање развоја осигурања живота омогућава увид у историјски контекст и помаже да се схвати како се осигурање живота развијало као и утицај економских, друштвених и правних фактора на обликовање овог уговора.

Глава II – Извори права уговора о осигурању живота (странице 42-68)

Друга глава је посвећена изворима права уговора о осигурању живота имајући у виду традиционалну поделу извора права. У овој глави наводе се и извори права Европске уније у области осигурања живота. Усклађивање права Републике Србије са правом ЕУ доприноси стварању правне сигурности и предвидљивости за грађане у свим областима, па и у области осигурања.

Глава III – Појам, особине и разграничење уговора о осигурању живота у односу на друге уговоре (странице 69-92)

Трећа глава је посвећена дефинисању уговора о осигурању живота, утврђивању и анализи његових карактеристика и разграничењу у односу на друге сличне уговоре. На тај начин је утврђена и правна природа уговора о осигурању живота.

Глава IV – Битни елементи уговора о осигурању живота (странице 93-116)

Четврта глава се односи на битне елементе уговора о осигурању живота (ризик, осигурани случај, предмет осигурања, премију осигурања и осигурану своту). Битни елементи су они без чијег уговарања уговор о осигурању живота не би био пуноважан.

Глава V – Закључивање уговора о осигурању живота и полиса осигурања (странице 117-141)

У петој глави су обрађена сва питања у вези са закључењем уговора о осигурању живота, као и исправе које прате посао осигурања: полиса, лист покрића и потврда о осигурању.

Глава VI – Субјекти правног односа који се успоставља уговором о осигурању живота (странице 142-146)

У шестој глави су објашњена лица која учествују у правним односима који се заснивају осигурањем. Ово је посебно важно, јер терминологија није уједначена, што изазива одређене тешкоће како у теорији тако и пракси.

Глава VII – Врсте уговора о осигурања живота (странице 147-170)

Многобројни облици уговора о осигурању живота наметнули су потребу њиховог груписања и систематизације по одређеним критеријумима, што је урађено у глави седам рада. Када се узму у обзир бројни модалитети овог уговора, истиче се да су доктрина и уговору о осигурању живота одредили неупоредиво шире поље примене од оног које му је законодавац изворно предвидео.

Глава VIII – Уговор о осигурању живота у корист трећег лица (странице 171-186)

У глави осам анализирали су сва питања у вези са уговором о осигурању живота у корист трећег лица (појам уговора о осигурању живота у корист треће особе, начин одређивање корисника, подела користи између више корисника, опозивање одредбе о одређивању корисника, право опозива, престанак права опозива, изузетак од правила о неопозивости именовања корисника, одбијање корисника, осигурање за случај смрти без одређеног корисника, опозивост одлуке о одређивању корисника, сопствено и непосредно право корисника, повериоци уговарача осигурања и осигураника, уступање осигуране своте, смрт корисника пре доспелости осигуране главнице или ренте и савесна исплата осигуране своте овлашћеном лицу).

Глава IX – Обавезе уговорних страна код уговора о осигурању живота (странице 187-226)

Ова глава садржи анализу уговорних страна код уговора о осигурању живота. Све обавезе уговарача осигурања и осигуравача се групишу у неколико скупина и то према тренутку настанка тих обавеза. На тај начин се прави разлика између обавеза уговорних страна у моменту закључења уговора, у току трајања уговора и кад наступи осигурани случај.

Глава X – Рокови застарелости код уговора о осигурању живота (странице 227-231)

Глава десет се односи на општа и посебна правила застарелости у осигурању живота. Посебна законска правила односе се на потраживање осигураника према осигуравачу и на потраживање осигуравача према осигуранику.

Глава XI – Трајање и престанак дејстава уговора о осигурању живота (странице 232-243)

У глави једанаест кандидат анализира моменат од када уговор о осигурању живота почиње да производи дејство и начине престанка дејстава уговора, и то како оне опште, тако и оне специфичне за уговор о осигурању живота.

Глава XII – Кратак преглед превара у осигурању живота (странице 244-251)

Имајући у виду тему рада са нагласком на осигурање живота, у дванаестој глави направљен је кратак преглед грађанскоправних и кривичноправних аспеката превара у осигурању живота.

Закључак (странице 252-261)

На крају су дата закључна разматрања.

Литература (странице 262-287)

Кандидаткиња је навела списак коришћене литературе, домаће и стране, изворе са интернета, правне изворе, као и одлуке домаће и стране јудикатуре.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација кандидаткиње Данијеле Глушац састоји се од уводног дела, централног дела у коме су приказани резултати истраживања, закључних разматрања, списка литературе и извора на основу којих је спроведено истраживање, док је на крају дисертације приложен образац Плана третмана података.

Увод

У уводном делу рада посебна пажња је посвећена предмету и циљу истраживања, прегледу истраживања и изворима истраживања. Проблем истраживања је сагледан кроз неколико основних питања на која у раду треба да буде одговорено, те наглашен крајњи циљ – свеобухватна анализа уговора о осигурању живота. Истраживање се заснива на домаћој и страниј литератури, која је коришћена у складу са усвојеним и прихваћеним ставовима и нормама правне науке и теорије права. Указана је неопходност истраживања уговора о осигурању живота да би се у његовом оквиру посебно уочила и проучила сложеност правних односа и врста уговора о осигурању живота. Истраживањем су дефинисани циљеви у односу на употребљивост резултата истраживања у науци и пракси.

Глава I – Развој осигурања живота

На самом почетку кандидаткиња даје приказ историјата осигурања живота, са посебним освртом на развој осигурања живота у свету и развој осигурања живота у Србији. Приказ је сажет, јасан, са довољно података који показују смер развоја осигурања живота. Кандидаткиња правилно закључује да је историја осигурања значајна за истраживање, јер је с једне стране део науке о осигурању, а с друге стране део историјске науке. Само они који су научним методама овладали историјом осигурања могу да предлажу нека нова решења.

Глава II – Извори права уговора о осигурања живота

Комисија налази да су извори права изузетно добро објашњени и структурисани са аспекта предмета истраживања. Хетерогеност уговора о осигурању живота узрокује хетерогеност његових извора и то како у квантативном смислу (изражена је бројност законских прописа), тако и у квалитативном смислу, јер су поред закона најзначајни извор права општи и посебни услови осигурања. У вези с тим кандидаткиња је детаљно обрадила низ питања која се односе на појам општих и посебних услова осигурања, начин прихватања, предају општих услова осигурања, промену општих услова осигурања, тумачење општих услова осигурања, правну природу општих услова осигурања, ништавост одредаба општих услова осигурања, контролу примене општих услова осигурања и значај општих услова осигурања у попуњавању правних празнина. На крају излагања о појединим изворима права осигурања, кандидаткиња је правилно утврдила у каквом се хијерархијском односу према критеријуму правне снаге ти извори међусобно налазе, тј. који је редослед њихове примене. С обзиром на то да Република Србија има статус кандидата за чланство у Европској унији сматрамо изузетно важним што је кандидаткиња дала и кратак приказ извора права Европске уније у вези осигурања живота.

Глава III – Појам, особине и разграничење уговора о осигурању живота у односу на друге уговоре

У овим разматрањима истакнут је значај постојања свеобухватне научно утемељене правне дефиниције уговора о осигурању живота која ће, у потпуности да одговара захтевима правног нормирања. Упоредноправном анализом 15 законских текстова ауторка закључује да ни у другим државама нема засебне дефиниције уговора о осигурању живота. Постоје и доктринарне дефиниције, јер су правни писци били подстакнути тиме што законских дефиниција уговора о осигурању живота нема или су незадовољавајуће. У даљој елаборацији, кандидаткиња цитира дефиниције уговора о осигурању живота у националним и упоредноправним оквирима и даје предлог своје дефиниције уговора о осигурању живота. Ово сматрамо изузетним доприносом правној теорији. Кандидаткиња је правилно закључила да је дефинисање уговора о осигурању живота значајно због: одређивања специфичних правних обележја уговора о осигурању живота; уочавања битних елемената уговора о осигурању живота и одређивања примене прописа на осигурање живота. У овој глави кандидаткиња је описала и особине уговора о осигурању живота, које доприносе одређењу његове правне природе. Кандидаткиња се посебно бавила уочавањем сличности и разлика између уговора о осигурању живота у односу на уговоре на срећу, потом у односу на уговор о улогу на штедњу, на уговор о доживотној ренти, на уговор о чланству у добровољном пензијском фонду, на уговор о осигурању од последица несрећног случаја и у односу на уговор о добровољном здравственом осигурању. На тај начин дошла је до закључка да уговор о осигурању живота има своју специфичну правну

физиономију и да је у питању уговор *sui generis*.

Глава IV – Битни елементи уговора о осигурању живота

У глави IV кандидаткиња је систематично и детаљно анализирала битне елементе уговора о осигурању живота: ризик, осигурани случај, предмет осигурања, премију осигурања и осигурану своту. Кандидаткиња је посебну пажњу посветила ризицима искљученим из покрића код уговора о осигурању живота, најчешћим врстама осигураних случајева код уговора о осигурању живота, личном добру као предмету осигурања живота, врстама премије и осигураној своти, која је битан елемент уговора о осигурању лица свотног карактера. Уз то, кандидаткиња је коришћењем уобичајених научних метода, судске праксе и општих услова осигурања остварила допринос у бољем разумевању битних елемената уговора о осигурању живота.

Глава V – Закључивање уговора о осигурању живота и полиса осигурања

У петом поглављу анализира се поступак закључења уговора о осигурању живота, са посебним освртом на исправе које прате посао осигурања (полиса, лист покрића и потврда о осигурању). У погледу поступка закључења уговора о осигурању живота студиозно су разматрана питања која се односе на понуду и понудиоце код уговора о осигурању живота, прихват понуде за закључење уговора о осигурању живота, тренутак закључења уговора о осигурању живота, форму закључења уговора о осигурању живота, закључење уговора у име другог без овлашћења и почетак дејства уговора о осигурању живота. У овом поглављу се са правом највише пажње посвећује исправама које се издају приликом закључења уговора о осигурању живота. С тим у вези кандидаткиња излаже различите функције полисе осигурања истовремено их садржински образлажући.

Глава VI – Субјекти правног односа који се успоставља уговором о осигурању живота

Кандидаткиња се у шестој глави бавила правилном употребом термина осигуравач, уговарач осигурања, осигураник, корисник осигурања, и осигурано лице. Адекватно се истиче да сва ова лица имају различити правни значај и улогу у осигурању живота. Како често долази до погрешне употребе ових термина сматрамо изузетно значајним извршено овакво разликовање на једном месту које ће бити од користи свима који се баве или интересују за осигурање живота.

Глава VII – Врсте уговора о осигурања живота

Ова глава је посвећена појединим традиционалним, али и савременим врстама уговора о осигурању живота. Кандидаткиња с правом наводи да је разврставање уговора о осигурању живота посебно важно са становишта примене и формулисања законских и аутономних извора права, стручног проучавања, обрачуна пословних резултата и др. У том контексту је, уз анализу великог броја

домаћих и страних општих и посебних услова осигурања указано на карактеристике различитих врста уговора о осигурању живота. Кандидаткиња указује на актуелност ове проблематике. Комисија налази да је овај део рада добро методолошки урађен и структуриран путем обраде врста уговора о осигурању живота кроз појединачне критеријуме подела.

Глава VIII – Уговор о осигурању живота у корист трећег лица

Како се у случају осигурања живота у корист трећег лица наступањем осигураног случаја исплата осигуране суме врши одређеном лицу (кориснику осигурања) код ове врсте осигурања живота јавља се читав низ питања које је кандидаткиња прецизно обрадила (појам уговора о осигурању живота у корист треће особе, начин одређивање корисника, подела користи између више корисника, опозивање одредбе о одређивању корисника, право опозива, престанак права опозива, изузетак од правила о неопозивости именовања корисника, одбијање корисника, осигурање за случај смрти без одређеног корисника, опозивост одлуке о одређивању корисника, сопствено и непосредно право корисника, повериоци уговарача осигурања и осигураника, уступање осигуране своте, смрт корисника пре доспелости осигуране главнице или ренте и савесна исплата осигуране своте овлашћеном лицу). Надаље кандидаткиња истиче да је овај уговор последица генезе института римског права - заснивање права у корист трећег лица. Уговор о осигурању живота у корист трећег лица је детаљно регулисан одредбама Закон о облигационим односима (чл. 957 - 965). У Преднацрту Грађанског законика осигурање живота у корист трећег лица регулисано је на потпуно идентичан начин као у ЗОО.

Глава IX – Обавезе уговорних страна код уговора о осигурању живота

Комисија сматра да је овај део рада његова срж и да исти осим теоријског са собом носи и практични значај за развој материје осигурања живота у нашем праву. У правном односу осигурања обавезе имају и уговарач осигурања и осигуравач. Имајући у виду да је тај однос трајан, постоје и различите обавезе с обзиром на поједине моменте у току трајања самог односа. Те обавезе се деле на обавезе које се предузимају приликом закључења уговора о осигурању живота, током трајања уговора о осигурању живота и након наступања осигураног случаја. Темељна анализа садржине правног односа који се успоставља уговором о осигурању живота учињена је излагањем обавеза уговарача које се предузимају приликом закључења уговора о осигурању живота (обавеза пријављивања околности значајних за оцену ризика, обавеза пријављивања старости осигураника и обавеза плаћања прве премије осигурања), потом обавезе уговарача које се предузимају током трајања уговора о осигурању живота (обавештавање осигуравача о променама ризика и обавеза плаћања наредних премија осигурања) и обавеза уговарача која се предузима након наступања осигураног случаја (дужан је обавестити осигуравача или његовог заступника о томе да је наступио осигурани случај). Надаље, кандидаткиња подробно обрађује обавезе осигуравача код уговора о осигурању живота у моменту закључења уговора (обавезу обавештавања

осигураника пре закључења уговора о осигурању живота и обавезу предаје услова осигурања и других докумената), затим обавезе осигураваача код уговора о осигурању живота у току трајања уговора о осигурању живота (обавезу обавештавања осигураника током трајања уговора о осигурању живота, стварање и одржавање резерви осигурања, обавезу заштите података о личности, исплату откупне вредности полисе (код уговора о осигурању живота закљученог за цео живот) и радње у вези са полисом (издавање дупликата, амортизација полисе)) и обавезе осигураваача код уговора о осигурању живота кад наступи осигурани случај (исплату осигуране своте, кумулирање накнаде и осигуране своте и обавезу исплате предујма). Кандидаткиња је на овом месту исправно указала и на могућност подношења различитих приговора осигураваача као средства заштите његових интереса.

Глава X – Рокови застарелости код уговора о осигурању живота

Закон о облигационим односима на уопштен начин дефинише застарелост, па се та општа правила примењују и на уговор о осигурању живота. С обзиром на то да је уговор о осигурању живота уговор у којем се обе стране појављују као повериоци, кандидаткиња је правилно сагледала обе правне ситуације, тј. рокове застарелости за уговараача осигурања или корисника осигурања према осигураваачу у осигурању живота и рокове застарелости потраживања осигураваача у осигурању живота.

Глава XI – Трајање и престанак дејстава уговора о осигурању живота

На почетку ове главе кандидаткиња је направила разлику између формално-правног, материјално-правног и техничког почетка уговора о осигурању. Предмет разматрања били су начини престанка дејстава карактеристични за уговор о осигурању живота, али и неки који постоје код других уговора, а који код уговора о осигурању живота испољавају одређене специфичности. С тим у вези кандидаткиња је обрадила престанак дејстава уговора о осигурању живота раскидом, престанак дејства уговора о осигурању живота услед стечаја осигураваача, престанак дејства уговора о осигурању живота испуњењем и престанак дејстава уговора о осигурању живота утврђивањем његове апсолутне ништавости или поништењем услед релативне ништавости (рушљивости). Посебан квалитет раду даје анализа појединих разлога за једнострани раскид уговора о осигурању живота и то због неизвршења уговорних обавеза, услед неизвршења обавезе пријављивања околности од значаја за оцену ризика приликом закључења уговора, услед неизвршења обавезе обавештавања о евентуалним променама околности везаних за оцену тежине ризика у току трајања осигурања, због неизвршења обавезе плаћања премије осигурања и због промењених околности.

Глава XII – Кратак преглед превара у осигурању живота

У овом делу дисертације кандидаткиња даје кратак преглед превара у осигурању живота. Преварне активности у осигурању живота могу достићи размере које наносе велику штету осигуравајућим друштвима, што може довести до отежане

исплате осигуране своте савесним лицима и чак угрозити финансијску стабилност самих осигуравајућих друштава. Овај део рада кандидаткиња употпуњује разматрањима грађанскоправних аспеката превара у осигурању и кривичноправних аспеката превара у осигурању. Потом је кандидаткиња ваљано направила разлику између превара које чини осигураник према осигуравачу у осигурању живота и превара које чини осигуравач према осигуранику у осигурању живота.

Закључак

Закључна разматрања представљају језгровиту и јасну синтезу свих истраживања и резултата до којих је кандидаткиња дошла у свакој од наведених глава веома успешно користећи бројну домаћу и инострану правну литературу, законске и аутономне изворе права и судску праксу. Овде посебно долази до изражаја њен критички и проблемски приступ који је видљив од почетка. Комисија посебно вреднује да су у закључку побројани и предлози који би могли утицати на бољу развијеност осигурања живота у Републици Србији.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у складу са *Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду* који је повезан са садржајем докторске дисертације. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду уредника часописа о томе.

1. **ГЛУШАЦ, Данијела (2022)**, Премија осигурања живота и Covid-19, часопис *Трендови у пословању*, Висока школа за пословну економију и предузетништво, Београд, година X, број 20, свеска 2, 2022, стр. 45-51. ISSN 2334-816X, DOI: 10.5937/trendpos2202055G, УДК: 616.98:578.834]:368.911.12, COBISS.SR-ID 81151753, (M52)
2. **ГЛУШАЦ, Данијела (2015)**, Заступници у новом Закону о осигурању, *Право и привреда-часопис за привредноправну теорију и праксу*, Удружење правника у привреди, година 53, број 4-6, 2015, стр. 643-658. ISSN 0354-3501, УДК 368(497.11), COBISS.SR-ID 516926908, (M51)
3. **ГЛУШАЦ, Данијела (2015)**, Неправичне одредбе и уговор о осигурању, часопис *Ревивија за европско право*, Удружење за европско право, година XVII, број 1, 2015, стр. 99-112. ISSN 1450-7986, УДК: 347.74:368, COBISS.SR-ID 118506761, (M53)

Други радови објављени током докторских академских студија:

1. **ГЛУШАЦ, Данијела (2023)**, Повећање степена заштите потрошача услуга осигурања према Директиви о дистрибуцији осигурања. у: Вујисић, Драган (ур.), *Правна регулатива услуга у националним законодавствима и праву*

- Европске Уније: зборник реферата по позиву са Међународног научног скупа одржаног 19. и 20. маја 2023. године, на Правном факултету у Крагујевцу у организацији Института за правне и друштвене науке Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 2023, стр. 183-192. ISBN 978-86-7623-121-8, DOI: 10.46793/XIXMajsko.183G, УДК: 368:342.726-057.187, COBISS.SR-ID 117115145*
2. **ГЛУШАЦ, Данијела (2022)**, Електронски облик полисе осигурања, у: Станишић, Милован (ур.), *XXIII Међународни научни скуп Синергија: зборник радова „Синергија 2022“*. Изазови, коришћење машинског учења и вјештачке интелигенције. Привреда земаља западног балкана у свјетлу глобалних изазова, Универзитет Синергија, Бијељина, 18. новембар 2022. године, стр. 40-43. ISBN 978-99955-26-47-4, ISSN 2490-3825, УДК: 338.486.22:004.738.5.056.53, DOI: 10.7251/ZRSNG2223040G, COBISS.SR-ID 118626825
 3. **ГЛУШАЦ, Данијела (2022)**, Дигитализација у праву осигурања, у: Вујисић, Драган (ур.), *XXI век - век услуга и услужног права, књига 13*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 2022, стр. 169-177. ISBN 978-86-7623-117-1, DOI: 10.46793/XXIv-13.169G, УДК: 368.004, COBISS.SR-ID 83527945
 4. **ГЛУШАЦ, Данијела (2021)**, Регулисање послова посредовања у осигурању, у: Вујисић, Драган (ур.), *XXI век - век услуга и услужног права, књига 12*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 2021, стр. 41-52. ISBN 978-86-7623-108-9, DOI: 10.46793/XXIv-12.041G, УДК: 368, COBISS.SR-ID 54635273
 5. **ГЛУШАЦ, Данијела (2020)**, Исплата откупне вредности полисе, у: Вујисић, Драган (ур.), *XXI век - век услуга и услужног права, књига 11*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 2020, стр. 85-93. ISBN: 978-86-7623-100-3, DOI: 10.46793/XXIv-11.085G, УДК: 368.91, COBISS.SR-ID 29073673
 6. **ГЛУШАЦ, Данијела (2020)**, Регулисање уговора о осигурању живота везаном уз инвестиционе фондове, у: Мићовић, Миодраг (ур.), *Услуге и права корисника: зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 26. јуна 2020. године, на Правном факултету у Крагујевцу*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 2020. стр. 225-235. ISBN: 978-86-7623-098-3, DOI: 10.46793/UPK20.225G, УДК: 368.91:330.322, COBISS.SR-ID 19026185
 7. **ГЛУШАЦ, Данијела (2019)**, Уговори о осигурању за случај смрти, у: Мићовић, Миодраг (ур.), *XXI век - век услуга и услужног права, књига 10*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 2019, стр. 51-59. ISBN 978-86-7623-094-5, DOI: 10.46793/XXIv-10.051G, УДК: 368.91, COBISS.SR-ID 63501577
 8. **ГЛУШАЦ, Данијела (2019)**, Искључени ризици из покрића у осигурању живота, у: Мићовић, Миодраг (ур.), *Слобода пружања услуга и правна сигурност: зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 17.*

- маја 2019. године, на Правном факултету у Крагујевцу у организацији Института за правне и друштвене науке Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 2019, стр. 319-329. ISBN: 978-86-7623-088-4, DOI: 10.46793/XVMajsko.319G, УДК: 368.91, COBISS.SR-ID 7236941
9. **ГЛУШАЦ, Данијела (2018)**, Обавеза осигуравача на информисање корисника услуге осигурања током трајања уговора, у: Мићовић, Миодраг (ур.), *XXI век - век услуга и услужног права, књига 9*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 2018, стр. 101-111. ISBN: 978-86-7623-084-6, DOI: 10.46793/XXIv-9.101G, УДК: 368.28, COBISS.SR-ID 513477808
 10. **ГЛУШАЦ, Данијела (2018)**, Специфичности одређивања корисника код уговора о осигурању живота у корист трећег лица, у: Мићовић, Миодраг (ур.), *Савремени правни промет и услуге: зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 25. маја 2018. године*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2018, стр. 301-318. ISBN: 978-86-7623-081-5, DOI: 10.46793/XIVMajsko.301G, УДК: 368.91.022, COBISS.SR-ID 70458889
 11. **ГЛУШАЦ, Данијела (2018)**, Обавезе осигуравача осигурања на предуговорно обавештење уговарача осигурања, у: Јусуфранић, Јасмин, Имамовић, Мирсад (ур.), *XVIII Међународна конференција „Трендови развоја земаља западног Балкана засновани на знању са посебним освртом на БИХ у процесу приступању ЕУ“*, Интернационални универзитет Травник, Универзитет Индонезија, Депок, Травник, 14-15. децембра 2018. године, стр. 374-380. ISSN: 2232-8807, COBISS.SR-ID 118633993
 12. **ПАВЛОВИЋ Зоран, ГЛУШАЦ, Данијела (2015)**, Јавноправни и грађанскоправни аспекти превара у осигурању у Републици Србији, у: Мићовић, Миодраг (ур.), *Услуге и заштита корисника: зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 8. маја 2015. године, на Правном факултету у Крагујевцу*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 2015, стр. 363-374. ISBN 978-86-7623-057-0, УДК: 347.91:368(497.11), COBISS.SR-ID 118643465
 13. **ГЛУШАЦ, Данијела (2015)**, Начин закључења уговора о осигурању с посебним освртом на решења из Преднацрта Грађанског законика Републике Србије, у: Живковић, Живан (ур.), *11. Интернационална Мајска конференција 2015 о стратегијском менаџменту (ИМКСМ 2015)*, Технички факултет у Бору, Универзитет у Београду, 29-31. маја 2015. године, стр. 759-766. ISBN 978-86-6305-030-3, УДК: 368:347(497.11), COBISS.SR-ID 116704265
 14. **ГЛУШАЦ, Данијела (2015)**, Осигурање од последица несрећног случаја, у: Владушић, Љубиша, Атељевић, Јово (ур.), *IV Научно-стручна конференција са међународним учешћем Јахорински пословни дани - туризам у функцији економског развоја (ЈПД 2015)*, Економски факултет Пале, Универзитет Источно Сарајево, Јахорина, 25-27. фебруара 2015. године, стр. 245-251. ISSN 2303-6168, COBISS.SR-ID 118638857

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Приликом свог истраживања и писања кандидаткиња је дошла до значајних оригиналних закључака и резултата од којих ћемо у оквиру овог извештаја поменути оне који су према мишљењу Комисије најзначајнији.

1. Уговор о осигурању живота је један од најзначајних уговора трговинског права. Иако није један од новијих уговора, још увек је врло тешко дати његов јасан и одређен појам. На основу битних елемената, права и обавеза уговорних страна и субјеката правног односа, кандидаткиња је дефинисала уговор о осигурању живота као допринос правној теорији:

Уговор о осигурању живота је такав уговор у коме се једна страна-уговорач осигурања обавезује да плати осигуравачу премију осигурања, док се друга уговорна страна-осигуравач обавезује, ако се деси догађај који представља осигурани случај (смрт или наступање одређеног догађаја у животу осигураника), исплатити осигурану своту осигуранику или кориснику осигурања.

Предложена дефиниција уговора о осигурању живота упркос својој дужини, у потпуности одговара захтевима правног нормирања. Дефиницијом се обухватају битни елементи, као и обавезе уговорних страна, тако да дефиниција на јединствен начин оцртава особине уговора о осигурању живота. Уговор о осигурању живота штити осигураника од два ризика: преране смрти и дуговечности. Осигурање живота се сврстава у свотна осигурања, јер се настанком осигураног случаја осигуранику исплаћује уговорена осигурана свота. Како сврха осигурања живота није обештећење корисника, осигуравач је обавезан да исплати осигурану своту и када осигураник не претрпи никакву штету (нпр. доживљење одређене животне доби). Предмет осигурања живота је лично добро (живот физичког лица). Осигурани случај може да настане не само као последица смрти него и одређених „срећних” догађаја (склапање брака, рођење детета, школовање и тако даље).

Уговор о осигурању живота има следеће особине: двостран правни посао (уговор), делимично адхезиони уговор, двострано обавезан (синалгамтичан) и теретан уговор, алеаторан, трајан и најчешће сукцесиван правни посао, типичан уговор трговинског права и уговор *uberrimae fidei*. Уговор о осигурању живота, као *sui generis* уговор, подлеже како општим правилима за све врсте осигурања, тако и посебним правилима карактеристичним за ову врсту уговора.

2. Разграничење уговора о осигурању живота од сличних уговора има велики значај не само због одређивања правне природе уговора него може и да помогне лицима која желе да изаберу један од начина обезбеђења економске потребе. Како према важећим законским одредбама осигурање од последица

несрећног случаја такође спада у осигурање лица, као и осигурање живота, кандидаткиња исправно сматра да у Закону о облигационим односима (ЗОО) та разлика није на правни начин испољена. Сваку одредбу ЗОО треба тумачити имајући у виду да ли се односи само на осигурање живота или и на осигурање од последица несрећног случаја. Надаље, разграничење уговора о осигурању живота од уговора о улогу на штедњу и уговора о чланству у добровољном пензијском фонду важно је и због опредељивања појединаца за један од та три уговора у складу са њиховим потребама. Иако уговор о доживотној ренти, слично уговору о осигурању живота, у себи носи неизвесност, тј. спада у групу алеаторних уговора, између њих постоје крупне разлике (извршење обавезе даваоца ренте није условљено наступањем неизвесног догађаја, обавеза даваоца ренте престаје у тренутку смрти уживаоца ренте или другог лица означеног у уговору и тако даље). Када су у питању сличности и разлике у односу на добровољно здравствено осигурање, кандидаткиња истиче да према предмету и добровољно здравствено осигурање спада у осигурање лица, а према престацији осигураваача може да се убраја у свотна (када је обавеза осигураваача да исплати износ који је унапред одређен) или одштетна осигурања (када се обавеза осигураваача састоји у исплати трошкова лечења).

3. Правне основе уговора о осигурању живота регулисане су Законом о облигационим односима иако су за уговор значајне и неке одредбе Закона о осигурању. У литератури која се бави питањима одредаба ЗОО у погледу уговора о осигурању живота постоји широк спектар супротних мишљења о многим кључним питањима овог уговора, од којих је нека кандидаткиња истакла и у овом раду. У нашем правном систему пре 1978. године постојала је дилема да ли целокупно право осигурања треба регулисати јединственим законским актом или одвојено. Разлог је то што комплексност живота имплицира да законодавац не може унапред предвидети све правне ситуације с којима се сусрећемо у свакодневном животу. Међутим, уговор о осигурању живота је и делимично адхезивни уговор, што значи да су права и обавезе уговорних страна одређене и општим и посебним условима осигурања. У тексту је кандидаткиња анализирила и нека решења Преднацрта Грађанског законика са препоруком за будуће нормативно регулисање. Република Србија, иако формално још није чланица ЕУ, Споразумом о стабилизацији и придруживању обавезала се да ће своје законодавство ускладити са законодавством ЕУ. Постојање јединственог права осигурања ЕУ не решава у целости потешкоће у регулисању уговорног односа из осигурања, које постоје због различитости у националним правним системима. Међу појединим ауторима јавила се идеја о доношењу посебног закона о уговору о осигурању, који би сачинила мешовита комисија, у чији састав би ушли представници осигуравајућих друштава, представници министарстава и професори правних факултета. На тај начин би се обезбедила заступљеност свих релевантних интереса укључујући и појединачне и опште интересе, како оних на које се примењује закон, тако и оних који врше примену закона.

4. Према ЗОО, уговор о осигурању је закључен кад уговорне стране потпишу полису осигурања. Полиса осигурања је исправа о закљученом уговору о осигурању. Поред састојака које мора имати свака полиса, у полиси осигурања живота морају бити назначени: име и презиме лица на чији се живот односи осигурање, датум његовог рођења и догађај или рок од кога зависи настанак права да се захтева исплата осигуране своте. Полиса осигурања живота мора обухватити услове под којима уговарач може захтевати исплату њене откупне вредности, начин на који се та вредност израчунава, као и услове давања предујма. Такође, кандидаткиња истиче да полиса осигурања живота може гласити на одређено лице или по наредби, али не може гласити на доносиоца. Ова законска формулација је сачињена у циљу отклањања могућих злоупотреба.
5. Када је у питању осигурање живота, кандидаткиња правилно истиче да се у ЗОО на појединим местима погрешно употребљава термин „осигураник”, а заправо се ради о осигураном лицу. Лице на чији живот се живот односи осигурање, а то може бити уговарач или неко треће лице, у ствари је осигурано лице. Имајући то у виду, кандидаткиња правилно наглашава неадекватност израза „уговарач осигурања”, за лице које закључује уговор о осигурању, јер својство „уговарача” има и осигуравач.
6. С обзиром на то да је осигурање живота у непрекидном процесу промена, у пракси се поред устаљених облика уговора о осигурању живота јављају и нове врсте. Класификација уговора о осигурању живота према различитим критеријумима омогућава јасно дефинисање права и обавеза одређене врсте уговора. Закон о облигационим односима говори о само једној врсти осигурања живота за случај смрти употребљавајући израз „на цео живот”. Кандидаткиња предлаже да се у неким будућим законским решењима у општим начелима о уговору о осигурању живота регулишу и неке друге врсте (барем из класичне поделе на осигурање живота за случај смрти, осигурање за случај доживљења година или неког догађаја и мешовито осигурање), како би се у пракси даље развијале комбинације тих облика. Због све веће конкурентности осигуравајућих друштава, све је већи број модалитета уговора о осигурању живота. Развој финансијских тржишта допринео је развоју хибридног производа осигурања у виду уговора о осигурању живота везаног за инвестиционе фондове, који повезује елементе класичног осигурања живота и штедње/инвестирања у инвестиционим фондовима.
7. Осигуравач нема право судским путем тражити наплату премије. Кандидаткиња је ваљано истакла да се у овом случају не ради о *obligatio naturalis*, јер ипак долази до одређених законских последица. Постоји више разлога за овакво законско опредељење, од којих је кандидаткиња нагласила штедни карактер дела премије осигурања живота и дугорочни карактер уговора о осигурању живота, где се током трајања уговора могу променити

економске прилике уговарача осигурања.

8. Осигураник или корисник осигурања живота може кумулирати захтев из осигурања и захтев по основу накнаде штете. Оваква законска могућност последица је неодштетног карактера осигурања живота. У наведеном случају ради се о кумулацији захтева, и то захтева за накнаду штете према трећем лицу одговорном за наступање осигураног случаја (одговорност за штету), те захтева према осигуравачу (по основу уговора о осигурању живота). Последица начела допуштености кумулације накнаде штете и осигурани своте је тзв. забрана права суброгације осигуравача, односно осигуравач нема ни по ком правном основу право на накнаду од трећег лица одговорног за наступање осигураног случаја.

9. Математичка резерва је збир свих доспелих и укамаћених штедних премија у одређеном часу. Имајући у виду штедни карактер и дугорочност осигурања живота, ова средства представљају најзначајнија средства осигурања и потенцијал за побољшање портфеља осигурања живота. С обзиром на то да је углавном предвиђено плаћање средње премије, током читавог осигураног периода формирају се два дела премије, и то први део, који се назива „ризико премија” и служи за покриће ризика у текућој години и други део, штедна премија, који служи за изравнање првог дела премије у току целог периода осигурања. Закон о осигурању одређује да је друштво за осигурање дужно образovati математичку резерву за измирење будућих обавеза по основу дугорочних уговора о животном осигурању. Математичка резерва спада у техничке резерве друштва за осигурање, а издвајање из премије за математичку резерву се сматра расходом осигуравајућег друштва. Одлуком о техничким резервама Народне банке Србије математичка резерва се, по правилу, обрачунава довољно опрезном актуарски признатом проспективном методом као разлика садашње вредности будућих обавеза друштва утврђених уговором и садашње вредности будућих уплата премије. Ова обавеза, између осталог, укључује и учешће у добити на које у тренутку обрачуна уговарачи, осигураници и корисници осигурања имају индивидуално или колективно право, без обзира на то како је учешће у добити дефинисано и да ли је висина учешћа у добити гарантована. Иако је друштво дужно да свим заинтересованим лицима пружи податке о битним елементима метода и математичких основа коришћених за обрачун математичке резерве и бонуса по основу учешћа у добити, сматрамо да се у пракси уговарач осигурања налази у лошијем положају. Просечни грађанин често нема потребна сазнања како се формира математичка резерва. Додатно, у складу са Законом о осигурању, друштво за осигурање је дужно да пре закључења уговора обавести уговарача осигурања о основици и критеријумима за учешће у добити и начину и роковима за исплату учешћа у добити. Анализирајући предговорна обавештења осигуравајућих друштава, кандидаткиња је закључила да је то често урађено на уопштен начин. Стога, у циљу побољшања положаја уговарача осигурања, предлаже појачану надзорну и контролну функцију

Народне банке Србије по овом питању, тако што ће се прописати јасни и транспарентни критеријуми за расподелу добити са санкцијама за њихово неспровођење.

10. Као последица формирања математичке резерва предвиђена су одређена права за време трајања уговора о осигурању живота: право на исплату математичке резерве у случају искључења ризика, право на откуп, предујам, редуција (снижење) осигуране своте и залагање полисе. Посебно је питање ако је формирана математичка резерва, тј. ако се самоубиство или намерно убиство догодило након што су уплаћене три годишње премије, јер тада постоји обавеза исплате математичке резерве уговарачу осигурања односно кориснику. Надаље, ако је уговарач осигурања платио премију барем за трогодишње раздобље, он има право тражити од осигураваача да му исплати откупну вредност полисе. Откуп је у сваком случају неповољна радња за уговарача осигурања, јер долази до раскида уговора. Зато откуп не могу вршити повериоци, ни корисници осигурања. Један од карактеристичних института у осигурању живота је и могућност узимања предујма. Разлика између откупа и предујма је у томе што уговарач осигурања на откуп има право, а предујам му се може одобрити. Како се сматра да су услови откупа веома ригорозни, требало би их преиспитати. Уговарач осигурања, који не жели смањење осигураних свота, нити откуп, може тражити исплату предујма. Иако је исплата предујма факултативна обавеза осигураваача, у полиси морају бити наведени услови давања предујма. До редуције осигуране своте на износ откупне вредности полисе осигурања долази када осигураник престане да даље плаћа премије осигурања, а већ су плаћене бар три годишње премије. Закон о облигационим односима је предвидео да су бар три годишње премије потребне да се из њих образује математичка резерва. У супротном случају, ако нису плаћене три годишње премије, сматра се да је уговор раскинут.
11. Полиса осигурања живота може бити дата у залогу. Да би залагање полисе имало дејство према осигураваачу, потребно је да је он писмено обавештен да је полиса заложена одређеном повериоцу. Законодавац је чак повериоцу коме је полиса предата у залогу дао право да тражи и откуп ако потраживања, ради чијег је осигурања дата залога, не буду намирена по доспелости. Залагање полисе осигурања живота у корист банке је значајно средство обезбеђења приликом добијања кредита.
12. Имајући у виду да је код осигурања живота осигурана свота битан елемент уговора, она мора бити наведена у полиси осигурања живота. Код имовинских осигурања, свота осигурања се може утврдити према вредности предмета осигурања, што није случај код осигурања живота, јер људски живот нема границе вредности. Правна основа на којој се заснива обавеза осигураваача да исплати осигурану своту је чињеница да су испуњене претпоставке предвиђене уговором..

Слабости нашег права у материји регулисања уговора о осигурања живота су бројне. У наставку је кандидаткиња утврдила недостатке позитивноправних прописа у односу на уговор осигурању живота.

- Законодавац је предвидео следећу чињеницу: ако се самоубиство догодило у року од три године од дана закључења уговора, осигуравач није дужан да исплати кориснику осигурану своту, него само математичку резерву уговора. Из дословног тумачења ове одредбе произлази да је осигуравач дужан платити осигурану своту ако се самоубиство догодило након три године од закључења уговора.
- Према ЗОО, ако је повећање ризика толико да осигуравач не би закључио уговор да је такво стање постојало у часу његовог закључења, он може раскинути уговор. Ова одредба ствара правну несигурност, јер не постоје објективни критеријуми за оцену да ли би осигуравач под наведеним околностима закључио уговор. Код осигурања живота се сматра се да је ризик повећан само ако је осигурано лице променило занимање. Овако постављена законска формулација је на штету осигуравача, јер постоје и други случајеви повећања ризика осим промене занимања.
- Имајући у виду да у ЗОО не постоји одредба која регулише случај када се догоди осигурани случај после захтева за откуп, а пре исплате откупне вредности, кандидаткиња истиче да би можда требало размишљати у правцу решења из Скице проф. Констатиновића да у таквом случају корисник нема право на осигурану своту, него само на износ откупне вредности полисе. Надаље, иако ЗОО предвиђа обавезу да се утврди начин на који се утврђује откупна вредност полисе осигурања, кандидаткиња сматра да би требало утврдити минималну откупну вредност, како би се спречиле злоупотребе од стране осигуравача.
- Приликом закључења уговора о осигурању живота уговарач осигурања је дужан да обавести осигуравача о околностима значајним за оцену ризика. Наиме, овде може бити значајно питање који степен пажње мора имати уговарач осигурања приликом пријаве околности. Следи да се ради о знању које има сваки пунолетни грађанин. Законом су прописане последице у случају намерне нетачне пријаве или прећуткивања. Међутим, остало је нерешено питање када је уговарач поступио намерно, али би упркос томе осигуравач закључио уговор. Такође, законодавац је направио пропуст у ситуацији када се се осигурани случај догодио пре него што је утврђена нетачност или непотпуност пријаве или након тога, а пре раскида уговора, односно пре постизања споразума о повећању премије. Ово питање је регулисано само када је учињена ненамерна пријава или прећуткивање, а не и када је уговарач осигурања намерно учинио нетачну пријаву или намерно прећутао неку околност. Ипак, без обзира на пропуст у регулисању, кандидаткиња сматра да ту одредбу треба применити и када је уговарач намерно деловао.

- Како ЗОО посебно регулише последице нетачних пријављивања година живота осигураника, предвиђено је да у случају ништавости уговора осигуравач враћа све примљене премије, односно да је осигуравач дужан вратити разлику између примљених премија и премија на које има право. На тај начин се одступило од последица из општих одредби ЗОО које се односе на намерну нетачну пријаву или прећуткивање, где је предвиђено да осигуравач задржава наплаћене премије.
- Осигураник је дужан, изузев у случају осигурања живота, обавестити осигуравача о наступању осигураног случаја најдаље у року од три дана од тренутка кад је то сазнао. Ако он не изврши ову своју обавезу у одређено време, дужан је надокнадити осигуравачу штету коју би овај због тога имао. Иако се ова одредба не односи на осигурање живота, овде је кандидаткиња истакла да би се у будућности могло размишљати о њеној примени и на осигурање живота, јер би у појединим ситуацијама на тај начин дошло до смањења трошкова осигуравача.
- Када је у питању осигурање живота у корист трећег лица, законодавац је одредио само ситуацију како ће се извршити подела осигуране своте између корисника који су заправо и наследници, али није предвидео начин прерасподеле када су као корисници, поред наследника, одређена и друга лица. Надаље, ЗОО предвиђа да се осигурање живота може односити и на живот неког трећег. Ако се осигурање односи на случај смрти неког трећег, за пуноважност уговора потребна је његова писмена сагласност дата у полиси или у одвојеном писмену приликом потписивања полисе, са назначењем осигуране своте. Овако формулисана одредба би значила да је код колективног осигурања живота за пуноважност уговора потребна писмена сагласност свих лица обухваћених уговором. Потом, ЗОО је утврдио ништавост уговора о осигурању за случај смрти трећег лица млађег од четрнаест година. Превазилазећи мотиве законодавца приликом доношења ЗОО када је у питању ова одредба, кандидаткиња сматра да треба размислити о укидању ове старосне границе.
- Позитивноправним законским прописима предвиђено је да је уговор о осигурању ништав ако је у часу његовог склапања већ настао осигурани случај, или је тај био у наступању, или је било извесно да ће наступити, или ако је већ тада била престала могућност да он настане. Ова одредба се односи на све врсте осигурања, па тако и на мешовито осигурање за случај смрти и доживљења. Самим тим би уговор о мешовитом осигурању живота био би ништав према овој одредби, јер се код мешовитог осигурања живота осигурана свота исплаћује ако осигураник доживи уговорени рок или умре. Према томе, овде је извесно да ће осигурани случај наступити и да ово осигурање није противзаконито упркос пропусту законодавца.

Кандидаткиња је приказала неке од проблема, који се појављују у вези са уговором

о осигурању живота. У пракси се поред набројаних јављају и друге нејасноће и правне празнине, које позитивноправни прописи нису могли обухватити. Постојање правних празнина је неизбежност свих грана права, те у складу с тим и Права осигурања.

Како расте удео осигурања живота на тржишту осигурања, јављају се и спорови у вези са уговором о осигурању живота. Овај рад може послужити и као практичан приручник којим ће бити покривена недовољно обухваћена област уговора о осигурању живота као уговора који последњих година доживљава убрзану стопу раста, те да се уговор о осигурању живота, правна природа, основне карактеристике, правне особине, сложени правни односи, врсте и предности приближе најширим круговима становништва као садашњим и будућим осигураницима.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Комисија констатује да је у питању је оригиналан самосталан рад, који пружа научни допринос не само у погледу бољег разумевања једног сложеног уговора у домаћој и међународној трговинској пракси, већ и допринос у погледу развоја нових врста уговора о осигурању живота. Уговор о осигурању живота сагледан је на целовит и суштински другачији начин. При томе је претходно обављено темељно, систематско истраживање у којем је коришћена обимна библиографска грађа коју поред монографских дела, чини велики број домаћих и страних чланака, правних прописа и судске праксе. Кандидаткиња је резултате истраживања исправно тумачила, те приказала на јасан, прегледан и прецизан начин. Резултати истраживања могу да послуже и пословној пракси, нарочито у делу сагледавања позитивноправних решења у области осигурања живота, врста уговора о осигурању живота, предлога за унапређење истих и увођења нових производа осигурања живота на тржиште осигурања у Републици Србији. Докторска дисертација се не заснива само на анализи *de lege lata*, већ укључује и разматрања *de lege ferenda* са конкретним предлозима за допуне српског законодавства.

Имајући у виду све наведено, Комисија позитивно оцењује начин на који је кандидаткиња изложила, структурирала и протумачила резултате истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме?

Докторска дисертација садржи све елементе и спроведена је у складу са образложењем наведеним у пријави. Осим тога, Комисија налази и да су постигнути циљеви дисертације из пријаве, као и да су коришћени методолошки оквири и предложени извори из пријавног формулара. Осим тога, кандидаткиња обрађује у раду све елементе теоријских недоумица који су наведени приликом пријаве дисертације.

Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе?

Комисија налази да дисертација садржи све битне елементе докторског рада. Након детаљне анализе утврђено је и да су испуњени сви методолошки и научни захтеви признати и познати у српској и европској привредноправној теорији.

Имајући у виду да су испуњени услови прописани Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду, Комисија сматра да дисертација садржи

све битне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци?

Комисија закључује да је у питању прегледна студија у области осигурања живота у Републици Србији. Научни допринос докторске дисертације кандидаткиње је и у том што је на основу литературе и анализе општих и посебних услова осигурања извршила дефинисање и класификацију уговора о осигурању живота. Надаље, допринос науци се огледа и у конкретним предлозима решења теоријских недоумица и проблема у пракси који су сублимисани у оквиру закључка. Осим тога, кандидаткиња износи и јасне предлоге за унапређење законодавног оквира Републике Србије базирано на анализи правних противречности и правних празнина у овој области. Свеобухватном анализом уговора о осигурању живота остварени су циљеви постављени на почетку истраживања, пре свега на теоријском пољу, будући да је предметним истраживањем употпуњена уочена доктринарна празнина. У раду су темељно сагледани и анализирани сви релевантни аспекти уговора о осигурању живота.

На основу изложеног се може закључити да докторска дисертација кандидаткиње Данијеле Глушац може у значајној мери допринети развоју појединих сегмената правне науке, законодавства и правне праксе.

Докторска дисертација кандидаткиње Данијеле Глушац проверена је у програму *iThenticate* и том приликом утврђен је индекс сличности од 27%. Наведени проценат у највећем делу односи се на изворе који су наведени у фуснотама, затим називе правних аката, институција и одредбе правних аката које се не обележавају знацима навода. У самом тексту дисертације осим наведеног, проценат сличности увећавају формулације и изрази који су уобичајени за привредно право и сам предмет докторске дисертације. С обзиром на то да је тема „Уговор о осигурању живота“ углавном позитивноправна тема, ради правилне и потпуне њене анализе свакако је неопходно у самом тексту навести одредбе које регулишу питање осигурања живота. Комисија је прегледом извештаја о провери докторске дисертације утврдила да је кандидаткиња правилно обележила преузете и парафразирани делове публикација, правних прописа и судских одлука. У том смислу Комисија сматра да кандидаткиња у писању докторске дисертације није повредила правила академске етике и интегритета и да су представљени резултати изворни и оригинални научни допринос кандидата.

4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања?

У докторској дисертацији нису уочени недостаци који би имали утицај на резултате истраживања.

X ПРЕДЛОГ:

На основу наведеног, комисија предлаже:

а) да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана;

Место и датум: Нови Сад, 11.7.2023. године

1. Проф. др Сандра Фишер Шобот,
ванредни професор

_____,
председник

2. Проф. др Владимир Марјански,
редовни професор

_____, члан и
ментор

3. Проф. др Страхиња Миљковић,
ванредни професор

_____, члан

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.